

Täysistunto

Tiistai 19.5.2026 klo 14.00—18.46

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vesilain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 84/2026 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ympäristövaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja maa- ja metsätalousvaliokunnan on annettava lausunto.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 45 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun asti, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Keskustelu alkaa. Ministeri Meri, esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.01 **Oikeusministeri Leena Meri** (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi vesilakia hallitusohjelman mukaisesti. Ehdotetut muutokset helpottaisivat kalataloudellisten velvoitteiden asettamista sellaisille vanhoille vesivoimalaitoksille, joilla tällaisia ennestään ei ole. Säännösten tarkoituksena on tukea kansallisten vaelluskalakantojen elvyttämistä ja vaalia Suomen arvokasta luontoa. Uudempien vesitaloushankkeiden luparatkaisussa vesiluonnolle ja vesikalakannoille aiheutuvat vaikutukset on tyypillisesti tunnistettu ja niiden ehkäisemiseksi tai lieventämiseksi hankkeesta vastaavalle on asetettu erilaisia lupamääräyksiä. Sen sijaan vanhempien hankkeiden kalakantoja turvaavat määräykset saattavat olla hyvin yleisluontoisia tai puuttua jopa kokonaan. Tällaisesta laitoksesta käytetään tässä esityksessä ilmaisua ”nollavelvoitelaitos”.

Sananen historiasta: Virtavesien patoaminen ja vesivoiman käyttöön ottaminen on alun perin tapahtunut myllyjen ja sahauslaitosten tarpeisiin. Sähköntuotannon tarpeisiin vesivoimaa ryhdyttiin hyödyntämään 1800-luvun loppupuolella, ja myllyn tai sahan voimanlähteenä palvelleet kosket on sittemmin otettu energiantuotantoon. Varhainen sääntely turvasi vahvasti vesistöissä kulkemista ja samalla myös kalankulkua rajoittaen tehokkaasti pysyvien patorakenteiden sijoittumista vesistöihin. Sääntelyn kehittyminen voimataloutta suosivaan suuntaan alkoi 1930-luvulla sähkön tarpeen lisääntymisen myötä. Muutos erilaisia intressejä tasapainottavaan suuntaan tapahtui vasta vuosikymmeniä myöhemmin, 1961, vesilain soveltamiskäytäntöjen vakiintumisen myötä. Vesilaki on perinteisesti turvannut hyvin vahvasti vesitaloushankkeesta vastaavaa jälkikäteiseltä lupaan puuttumiselta, eikä nykyisen vesilain voimaantulo vuonna 2012 tähän olennaista muutosta tuonut. Lupaan on voitu puuttua hankkeesta vastaavan tahdosta riippumatta vain laissa säädettyjen, varsinkin tiukkojen edellytysten täytyessä. Sääntelyllä on alun perin pyritty kannustamaan toiminnanharjoittajia investoimaan sellaisten yhteiskunnan näkökulmasta hyödyllisten hankkei-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 51/2026 vp

den toteuttamiseen, johon valtiolla itsellään ei ole ollut mahdollisuuksia. Sittemmin ajattelu on laajentunut muunkintyyppisiin rakentamishankkeisiin. Yhteiskunnallisen muutoksen ja Euroopan unionin lainsäädännön kehittymisen myötä lupien tarkastamista koskevaa lainsäädäntöä, erityisesti vesilainsäädäntöä, on pidetty epätydyttävänä erityisesti nollavelvoitelaitosten osalta. Kalatalousvelvoitteiden asettaminen näille laitoksille on käytännössä osoittautunut hyvin hankalaksi ilman luvanhaltijan myötävaikutusta.

Arvoisa rouva puhemies! Vesilakiin ehdotetaan sisällytettäväksi säännökset uuden kalatalousvelvoitteen, kalatalousmaksun tai niiden yhdistelmän määräämisestä nollavelvoitelaitoksille. Muita vesivoimalaitoksia tai muuntotyypisiä vesitaloushankkeita säännökset eivät koskisi. Sähköverkkoon kytkettyjä vesivoimalaitoksia on Suomessa noin 220 kappaletta. Näiden lisäksi on suuri joukko, ehkä arviolta 460 kappaletta, hyvin pieniä, alle 0,1 megawatin laitoksia, jotka palvelevat yksityistä käyttöä eivätkä tuota sähköä jakeluverkkoon. Sähköverkkoon kytkeytyvistä laitoksista nollavelvoitelaitoksia arvioidaan olevan noin 65 kappaletta, ja verkkoon kytkemättömistä laitoksista nollavelvoitelaitoksia arvioidaan olevan 76 kappaletta. Tiedot pienemmistä laitoksista ovat kuitenkin puutteelliset, joten nollavelvoitelaitoksia saattaa olla enemmän.

Uuden lupamääräyksen asettamista koskeva asia voisi tulla vireille kalatehtäviä hoitavan elinvoimakeskuksen aloitteesta. Yleisen edun valvonta kalatalousasioissa kuuluu kalataloustehtäviä hoitavalle elinvoimakeskukselle, jolla on parhaat edellytykset arvioida, millaiset toimenpiteet edistäisivät vaelluskalakantojen elinolosuhteiden parantamista kokonaisuutena. Muilla viranomaisilla, kansalaisjärjestöillä tai asianosaisilla ei olisi oikeutta panna vireille ehdotettua menettelyä.

Uutta kalatalousvelvoitetta tai maksua määrättäessä lupaharkinnassa olisi otettava huomioon kalakantojen elinolosuhteiden ja vaellusyhteyden turvaamisen ja palauttamisen mahdollisuudet vesistössä, muut vesistössä toteutettavat toimenpiteet ja laitoksen merkitys energiahuollon kannalta. Uuden velvoitteen asettamisen tarpeellisuutta ja sisältöä koskeva harkinta olisi korostetun tapauskohtaista, mikä voi tarkoittaa esimerkiksi kahdelle sinänsä samankaltaiselle voimalaitokselle erisisältöisiä velvoitteita.

Esitystä valmisteltaessa on tunnistettu kalatalousvelvoitteiden, varsinkin kalateiden, rakentamisen voivan aiheuttaa vesivoimalaitoksen omistajalle huomattavia kustannuksia. Lähtökohtana on, että toiminnanharjoittajat vastaavat toimintansa aiheuttamista kustannuksista. Perusoikeusjärjestelmän on kuitenkin katsottu asettavan rajoitteita sille, kuinka pitkälle meneviä määräyksiä toiminnanharjoittajalle voidaan jälkikäteen asettaa. Tämän vuoksi esityksessä on päädytty ratkaisuun, jonka mukaan toiminnanharjoittajalle ei voisi asettaa sellaista kalatalousvelvoitetta, josta voisi aiheutua niillä saavutettavaan hyötyyn nähden kohtuuttomia kustannuksia. Toiminnanharjoittajan asemaa turvaisi myös luvanhaltijalle ehdotettu oikeus saada eräissä tilanteissa valtiolta korvausta velvoitteesta aiheutuvasta vesivoiman menetyksestä johtuvasta hyödyn olennaisesta vähentymisestä.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan keväällä 27. Lain voimaantulosta ei aiheutuisi vesivoimalaitoksen omistajille tai viranomaisille välittömästi mitään toimintavelvoitetta. Lupaviranomaisissa aiemmin vireille pannut asiat käsiteltäisiin aiemman voimassa olleen lainsäädännön mukaisesti. Laissa ei säädettäisi ajanjaksosta, jonka kuluessa uusien velvoitteiden asettamisen nollavelvoitelaitokselle tulisi tapahtua, vaan uusien velvoitteiden asettaminen etenisi siten kuin elinvoimakeskukset harkitsisivat aiheelliseksi ryhtyä toimimaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 51/2026 vp

Esitystä valmisteltaessa on sidosryhmien toimesta tuotu hyvin selkeästi esiin toisaalta perustuslain 20 §:n ympäristöperusoikeuteen palautuva vaelluskalakantojen nykyistä paremman suojan tarve ja toisaalta vesivoimalaitosten sekä vesialueiden omistajien omaisuussuojaan liittyvät tarpeet. Nämä näkökohdat on esityksessä pyritty sovittamaan yhteen. Asian merkitykseen ja esitykseen sisältyvien valtiosääntöoikeudellisten kysymysten vuoksi hallituksen esityksessä lähdetään siitä, että olisi tarpeellista pyytää perustuslakivaliokunnan arvio.

Arvoisa puhemies! Hanke on alun perin käynnistetty kansallisista sääntelytarpeista lähtien, mutta hankkeella on yhteys myös Euroopan unionin lainsäädäntöön, erityisesti EU:n vesiputedirektiiviin. Direktiivin ympäristötavoitteet edellyttävät muun muassa, että pintavesien tilan huononeminen estetään ja että pintavesille määritetyt hyvän tilan ja hyvän ekologisen potentiaalın tavoitteet saavutetaan vuoteen 2015 mennessä ja viimeistään vuoteen 2027 mennessä.

Komissio on Suomen vesienhoitosuunnitelmia koskevassa palautteessaan sekä Suomea vastaan käynnistämässään valvontamenettelyssä kiinnittänyt huomiota direktiivin vaatimuksiin muun ohella yleisemminkin vesivoimalaitosten lupien ajantasaistamisesta. Hallituksen esityksessä ehdotetuilla lainsäädäntömuutoksilla näihin voitaisiin osaltaan vastata. Nyt puheena oleva hanke koskee kuitenkin ainoastaan nollavelvoitelaitoksia, ei muita vesivoimalaitoksia.

Arvoisa puhemies! Esityksessä on pyritty arvioimaan ehdotettujen muutosten vaikutuksia. Muutosten taloudelliset vaikutukset kohdistuisivat ennen kaikkea vesivoimalaitosten omistajiin. Ehdotetut muutokset kohdistuisivat pääasiallisesti alle viiden megawatin suuruisiin voimalaitoksiin. Viranomaisen osalta ehdotetut muutokset vaikuttavat erityisesti asioiden vireillepanosta vastaavien elinvoimakeskusten ja asioiden ratkaisemisesta vastaavan Lupa- ja valvontaviraston työmäärään. Esitys on mahdollistava, eikä lakiin ehdoteta säädettäväksi lupamääräysten tarkistamishankkeiden aikataulusta tai kohteiden valintaa koskevista säännöksistä. Nämä jäisivät elinvoimakeskusten harkinnan varaan. Esityksessä on arvioitu, että uuden velvoitteen asettamista koskevia asioita voisi tulla vuosittain vireille noin 3—4 hakemusta. Tehtävät hoidettaisiin talousarvioehdotuksissa määriteltyjen määrärahasojen puitteissa.

Kalatalousvelvoitteiden toteuttaminen vähentäisi vesivoimalla tuotetun sähkön määrää, joka korvautuisi muista lähteistä peräisin olevalla sähköllä. Kalatalousvelvoitteiden täytäntöönpanosta aiheutuva vähennys vesivoimalla tuotetun sähkön määrään on siten vähäinen, eikä uusien kalatalousvelvoitteiden täytäntöönpanolla ole arvioitu olevan vaikutuksia sähköjärjestelmän käyttö- tai huoltovarmuuteen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille esittelystä. — Otetaan tähän lyhyt debatti, jos kerran siihen on painetta. — Edustaja Pitko. — Anteeksi, painakaa sitä V-painiketta ja nousekaa seisomaan, niin muutkin saavat puheenvuoron, mutta ajattelin kohuudella aloittaa valiokunnan puheenjohtajasta.

14.12 **Jenni Pitko vihr** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Hallitus on valittavasti tällä vesilain esityksellä vesittämässä vaelluskalojen paluun jokiimme. Tämä laki ei todellakaan velvoita päivittämään kalatalousvelvoitteita, kuten ministeri sanoi, niiltä laitoksilta, joilta ne vielä puuttuvat. Näitä laitoksia on ehkä noin 145 kappaletta, ja näiden säätökyky sähköjärjestelmään on todella pieni. Sen sijaan vaelluskaloille niiden padot ai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 51/2026 vp

heuttavat merkittäviä nousuasteita. Näitä valtion maksamia korvauksia, joita nyt kaavailaan, jos laitokselle velvoitteita tulisi, tulisi käyttää vain ja ainoastaan vähämerkityksellisten patojen purkamiseen. Tässä esityksessä ei kuitenkaan esitetä valtiolle mahdollisuutta lunastaa näitä laitoksia.

Tässä lain prosessin aikana tämä laki muuttui aika merkittävästi. Tämä vesitetty esitys ei täytä sille asetettuja tavoitteita, ja sen sijaan siinä näkyy vahvasti vesivoimayhtiöiden lobbaus. Vesivoima on ajanut meidän maamme vaelluskalakannat todella pahaan ahdinkoon. Hallituksessa ei näytä löytyvän ymmärrystä kalakantojen uhkalle.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Heinonen.

14.13 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministeri Merelle jälleen hyvästä esityksestä. — Kyllä tämä parantaa nykytilannetta, vie oikeaan suuntaan, mutta on totta, että jää tässä vielä tehtävää tulevillekin hallituksille.

Tässä halutaan nimenomaan vahvistaa vaelluskalojen ja virtavesien tulevaisuutta, ja kalateitähän me olemme tässä istuntosalissa lukuisia kertoja käsitelleet. Meillä on nämä isot voimalat, esimerkiksi Palokki, johon toivon, että löydetään ratkaisu. Se olisi todella massiivinen vaelluskalojen paikka nousta, mutta sitten on paljon näitä pienempiä, joita tässäkin esityksessä on esille noussut: vanhoja, romahtaneita patoja, myllyjä, esimerkiksi Nummisten mylly meillä Hämeessä, jonka Vanajavesisäätiö varsin pienellä rahalla pystyi purkamaan. Itse kannustan ehdottomasti siihen, että jatketaan työtä vaelluskalojen ja virtavesien eteen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Piisinen.

14.14 Jorma Piisinen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vesilain muuttamisen tavoitteena on helpottaa kalatalousvelvoitteiden määräämistä niille vesivoimaloille, joilta ne vielä puuttuvat, pyrkimyksenä elvyttää vaelluskalakantojamme. Tyypillisiä vaellusesteitä muodostavat vesivoimalaitoksiin liittyvät sääntelypadot, pohjapadot ja erilaiset tierummut. Lausuntopalautteen perusteella asiassa on vielä pohdittavaa. Moni pitää uudistusta kiireellisenä. Vanhat luvat eivät voi nauttia ikuista suojaa, kun ympäristön tila vaatii tekoja. Toisaalta meidän on huolehdittava omaisuudensuojasta ja vesivoiman elintärkeästä roolista säättövoimana, huoltovarmuuden takaajana sekä puhtaan energian lähteenä. Tärkeää on kuitenkin löytää tasapaino kustannustehokkaasti luonnon ja energiahuollon välillä. — Kiitos ministeri Merelle tämän tuomisesta meille eduskuntaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Eskelinen.

14.15 Seppo Eskelinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puheenjohtaja! [Oikealta: Puhemies!] — Puhemies! Valtuustosta kun siirtyy tänne... — Minusta on hienoa, että tässä on nyt kumminkin joitain toimenpiteitä, mitkä vahvistavat sitten vaelluskalojen hankkeita. Meillä on hyviä tuloksia viime kaudella nousuohjelman kautta, ja samoin tälläkin kaudella niitä on jatkettu, mutta tällä kaudella on sitä rahoitusta hiukan leikattu. Erityisesti tuolla Etelä-Savon puolella ja Pohjois-Karjalassa on isojakin hankkeita, Laurinvirtaa, Saramojokea ja sitten Etelä-Karjalan hankkeet, joissa on hyviä tuloksia vaelluskalojen osal-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 51/2026 vp

ta. Tätä työtä pitää jatkaa, ja sitä pitää resursoida, mutta yhteistyössä sitten — voimayhtiöt — hän ovat monesti näissä hankkeissa olleet investoinneissa mukana.

Huolta varmaan tässä salissa niillä, ketkä täällä kalastuksen parissa enemmän pyörivät, on edelleen siitä, millä ihmeellä me sitten pitkässä juoksussa saataisiin nämä vaelluskalojen kannat kasvamaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kalmari on poistunut. — Edustaja Hoskonen.

14.16 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On hyvä, että näitä vesiteitä avataan siltä osin kuin se on järkevää.

Edustaja Heinonen äsken kertoi hyvän esimerkin, ja monta muutakin hyvää esimerkkiä on tullut esille tämän asian tiimoilta. Niitä vanhoja romahtaneita systeemejähän kannattaa tietenkin kunnostaa ja laittaa kuntoon.

Pohjois-Karjalassa on aika vaikea paikka tuo Palokin voimalaitoksen purkaminen, kun sitä on esitetty, ja kun siinä yhteydessä on esitetty niitä summia, mitä muka korvattaisiin, niin nehan ovat aivan — voi sanoa — pennejä, kun pitäisi maksaa miljoonia. Toisaalta siten siinäkin keskustelussa on ohitettu aivan sataprosenttisesti se tosiasia, että on aivan toimivia ohitusratkaisuja siihenkin olemassa, elikkä tehdään jonkinnäköinen uusi reitti, ja siitä on esityskin olemassa, mutta ikävä kyllä meidän valtakunnan media painaa vain yhtä totuutta koko ajan. Meillä ei huomioida ollenkaan niitä muita toimivia ratkaisuja, joita muun muassa Kuornassa on: saman omistajan omistamassa voimalaitoksessa Kuornassa on jo ohitustie olemassa, ja se toimii erittäin hyvin. Tällaisiahan meidän pitää suosia eikä lähteä yksityistä omaisuutta ulosmittaamaan, varsinkin kun se koskee [Puhemies koputtaa] meidän kotikunnassa nyt sitä, että on vähävaraisia kuntia, joiden omaisuuteen käydään kiinni ja tulot viedään.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mikkonen, Krista.

14.18 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä esitys on kyllä todellakin pettymys. Hallitusohjelmaan on itse kirjoitettu, että nykyaikaiset kalatalousvelvoitteet toteutetaan myös pienten patojen osalta, ja nyt tämä esitys on semmoinen, että eihän tätä vaadita. Kalatiestrategia on jo vuodelta 2012, ja siinä todetaan, että nämä luonnonmukaiset vaellusyhteydet on se, ja luonnonkierto, mikä pitäisi saada toimimaan, ja se edellyttää tietenkin näitä kalatalousteiden purkamisia.

Ministeri tässä mainitsi, että tähän ei edes tule sitä aikatauluvelvoitetta, että näitä ruvettaisiin systemaattisesti päivittämään, ja näitä tapauksia tulee esille ehkä kolme tai neljä vuodessa. Elikkä toisin sanoen menee noin 40—50 vuotta, kun edes nämä nollavelvoitelaitokset, pienet voimalaitokset, saadaan tässä asiassa hoidettua kuntoon. Kyllä se hallitusohjelman lupaus vaelluskalojen elvyttämisestä ja virtavesiluonnon elvyttämisestä on todellakin vain sanoja paperilla, jos edes tätä asiaa ei hallitus nyt kykene hoitamaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Heikkinen.

14.19 Janne Heikkinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ymmärrän vihreiden happaman kommentoinnin tästä lakiesityksestä, koska heidän tekemättömiä töitään

Pöytäkirjan asiakohta PTK 51/2026 vp

tässä nyt tehdään. [Perussuomalaisten ryhmästä: Juuri näin!] Teillä olisi ollut edellisellä kaudella täysi mahdollisuus toteuttaa vesilain päivittäminen. Se oli teidän lainsäädäntösuunnitelmissanne mukana, mutta te lykkäsitte, lykkäsitte ja lykkäsitte sitä, kunnes se kuoli pystyyn. Tätä ette tehneet, ja nyt se tuodaan tänne saliin ministeri Meren toimesta — kiitos siitä.

Eihän tämä toki täydellinen ole, en sitä tässä lähdekään väittämään. [Vasemmalta: Ei lähellekään!] Kyllä tässä parantamistakin jää, ja toivon toki, että valiokuntavaiheessa otetaan tähän kohtuullisuuden määrittelyyn mukaan ja otetaan huomioon myös ne saadut tulot, mitä voimalaitoksilla on tehty, ja edettäisiin mieluummin siihen Ruotsin mallin mukaiseen ajatukseen siitä, että aiheuttaja maksaa. Ei voi olla niin, että voitot ovat yksityisiä ja sitten ulkoishaitat ovat julkisia maksettavia. Tämä on ihan aiheellista myös korjata tähän esitykseen. Toivoisin kolmanneksi myös tätä ensisijaisuusjärjestystä, että aina kun on mahdollista, niin tehdään luonnonmukainen ohitusuoma, sitten vasta tekninen kalatie [Puhemies koputtaa] ja vasta kolmanneksi sitten harkitaan istutuksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mikkonen, Krista.

14.20 **Krista Mikkonen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On helppo yhtyä edustaja Heikkisen lopputoiveisiin siitä, miten tämä tulisi hoitaa: todellakin ottaa tämä ensisijaisuusjärjestys, että luontainen kalatie olisi se ykkönen, ja oikeastaan sen pitäisi olla se velvoittava, ja muut vaihtoehdot todellakin vain hätätapauksissa käyttöön ottaen.

Edustaja Heikkinen nosti esille sen, että viime hallituksessa tätä asiaa ei saatu maaliin, ja se on ihan totta, eikä saatu sitä edelliselläkään hallituksella. Tämähän on projekti, joka on itse asiassa kestänyt aivan liian kauan. Se ei todellakaan viime hallituksessa jäänyt vihreistä kiinni, että tämä olisi edistynyt. Yksi ongelma oli se, että ne asiantuntijat oikeusministeriössä, jotka tätä asiaa osaisivat tehdä, olivat samoja, jotka puursivat myös lunastuslain parissa, ja sen takia tietysti tällä hallituskaudellakin tämä tulee vasta nyt pöydälle, vaikka tämän olisi voinut heti hoitaa, varsinkin kun tässä on ollut työryhmätyö jo pitkään käynnissä. Sieltä tuli selvät sävelet, ja siellä oli myös tämä lunastusoikeus, jotta voitaisiin tarvittaessa lunastaa, mutta valitettavasti tästä esityksestä se on nyt tippunut. [Puhemies koputtaa] Ja kannatan lämpimästi tätä edustaja Heikkisen nostamaa aiheuttaja maksaa -periaatetta. Se tästä jää nyt uupumaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Aika. — Edustaja Ojala-Niemelä.

14.21 **Johanna Ojala-Niemelä sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Meillä on rajalliset mahdollisuudet lisätä vesivoiman määrää Suomessa. Kollaja on koskiensuojelulailla suojeltu, ja Vuotos on monen tuomioistuimen lukon takana. Nykyisin on kuitenkin vireillä Kemijärvelle monta pumppuvoimahanketta, ja lähestulkoon kaikissa nykyisissä voimalaitoksissa on tehonnostot jo tehty.

Tämä kala-asia on sellainen, että on juuri näin, niin kuin tässä edellä on kuultu, että nämä luonnonmukaiset vaellusyhteydet on tärkeää palauttaa. Myös tekniikka on tulossa avuksi. Esimerkiksi Taivalkoskella on käytössä Kalasydän, jonka toimivuutta on nyt useampana kesänä seurattu. Tämä vie minusta oikeaan suuntaan.

Vähän vaatimaton tämä esitys kyllä vielä on, mutta hyvä, että se on saatu kuitenkin tähän pisteeseen, ja kiitän ministeriä siitä, että se on meillä täällä käsiteltävänä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 51/2026 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Eerola.

14.22 **Juho Eerola ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olen itse Kymi-joen suistoalueen ja sen jokivarren kasvatti ja koko ikäni sen vaikutuspiirissä asunut, ja sen tähden minulle on ollut aina selvää, että tällainen vesivoima on merkittävä paikallinen, kotimainen puhtaan energian tuotantomuoto, mutta toisaalta minulle on aina myöskin ollut ihan yhtä selvää kalojen, etenkin tämmöisten suurten vaelluskalojen, merkitys. Se on tärkeää paitsi matkailuelinkeinon kannalta myöskin ihan paikallisten ihmisten perinteisen kotitarvekalastuksen muodossa. Molempia minun mielestäni tarvitaan, ja harmillisen usein nämä intressit ovat olleet vastakkain. Kuluneina vuosikymmeninä ovat nämä voimalaitokset ja energiantuotanto ehkä olleet niskan päällä, mutta nyt sitten jonkun verran paranevat luonnon ja kalastajien apajat — jos näin sanotaan.

Toivotaan, että tekniikka kehittyy tulevaisuudessa ja mahdollistaa entistä paremmin sekä tämän lohen nousun näitten tehokkaampien kalaportaitten muodossa että myöskin sitten [Puhemies koputtaa] tehokkaamman energiantuotannon.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Riipi,

14.24 **Mika Riipi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on ihan hyvä pohja, hyvä avaus sille, että nyt nämä nollavelvoitelaitokset tuodaan tähän sääntelyn piiriin.

Ehkä kuitenkin pohjoisen näkökulmasta haluaisin tuoda sen ison kuvan ja sen ison ongelman. Näillä meidän nykyisillä isoilla laitoksillamme olevien velvoitteiden muuttaminen on valtavan hidas prosessi. Kun ajattelee, että pohjoisessa on tapeltu lohen ja vaelluskalojen puolesta jo vuosikymmeniä, niin mitään ei ole näköpiirissä sinne tulevaankaan muuta kuin mahdollisia oikeusprosesseja. Tähän minä toivoisin, että hallitus myös tarttuisi kokonaisuutena, koska olisi hyvä ihan paikallisten ihmisten oikeuksien puolesta, että näissä asioissa edettäisiin.

Yksi semmoinen keskeinen asia on myöskin se, että meidän pitäisi pystyä varmistamaan resurssit näitten hankkeitten toteuttamiseen. Tuossa edustaja Heikkisen esiin tuoma aiheuttaja maksaa -periaate on kyllä näissä se oikea tapa — ei niin, että veronmaksajat maksavat.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Reijonen.

14.25 **Minna Reijonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministeri Merelle. — Käsiteltävänä on hallituksen esitys vesilaista, jossa ehdotetaan säännöksiä uuden kalatalousveloitteen, kalatalousmaksun tai niiden yhdistelmän määräämisestä niin sanottujen nollavelvoitelaitosten lupiin, joihin näitä ei vielä sisälly. Puutteet lupamääräyksissä liittyvät yleensä vanhoihin hankkeisiin, joiden kohdalla vaikutuksia esimerkiksi vaelluskalakantoihin ei olla kunnolla otettu huomioon. Muutokset mahdollistaisivat edellä mainitun kaltaisten laitosten lupamääräysten tarkistamisen nykyistä helpommin, jotta voimme edistää kalakantojen säilymistä ja luonnon monimuotoisuutta.

Kalastus on varmasti monen suomalaisen kesäisiä lempiharrastuksia. Saaliin eteen tehty työ opettaa arvostamaan sekä luontoa että ruokaa. Mikä olisikaan ympäristön kannalta parempaa ruokaa kuin itse pyydystetty kala kotimaamme puhtaasta vesistöistä? Tällä esi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 51/2026 vp

tyksellä luodaan edellytyksiä sille, että vesissämme ui jatkossakin esimerkiksi lohta, taimenta, vaellussiikaa, nieriää ja nahkiaisia, joille koski- ja virtauspaikat sekä kulkureitit merelle ovat elinehto.

Vaikka on tunnustettava, että lupamääräyksiin kajoaminen astuu myös vesivoimaloiden varpaille, on meidän silti kyettävä löytämään tasapaino voimaloiden [Puhemies koputtaa] ja kalakantojen välillä. Paljon kuulee myös puhuttavan näistä ikiaikaisista vesivoimaolkeuksista. Ne varmasti puhuttavat kovasti vielä jatkossakin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kaarisalo.

14.26 **Riitta Kaarisalo sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministerille tämän lakiesityksen esittelystä. — Vesilain uudistamisesta ja vaelluskalakantojen elvyttämisestä oli tosiaan kirjaus jo viime hallituskaudella hallitusohjelmassa, ja tämän hankkeen valmisteluhan silloisessa oikeusministeriössä myös aloitettiin. Tämä vesilain uudistaminen itsessään on ollut SDP:n tavoitteena jo pitkään, ja on hyvä, että asia nyt etenee, koska joitain parannuksia tämän säännöksen myötä olisi tulossa, mutta haluan kuitenkin kiinnittää huomiota siihen, että myös merkittävää kritiikkiä on esitetty sen suhteen, että vesilain uudistamisen alkuperäinen tavoite, joka oli siis vaelluskalakantojen elvyttäminen, ei näillä säännöksillä nyt toteutuisi. Pidän kyllä tärkeänä sitä, että täällä eduskunnassa valiokuntakäsittelyssä tarkasti sekä ympäristö- että huoltovarmuusnäkökohdista tätä esitystä arvioidaan ja mietitään myös sitä, voitaisiinko näitä asetettuja tavoitteita vielä joillakin muutoksilla edistää.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

14.27 **Juha Hänninen kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitän ministeri Merta tämän tärkeän asian edistämisestä. — Huoltovarmuutta silmällä pitäen tämä esitys on tasapainoinen ja vastuullinen. Vesivoima on Suomen sähköjärjestelmässä keskeinen tuotantomuoto. Se tarjoaa säätökykyä, tukee sähköjärjestelmän käyttövarmuutta ja on siksi tärkeä osa kansallista huoltovarmuutta. Erityisesti häiriötilanteessa vesivoiman merkitys korostuu.

Samalla on kuitenkin todettava, että nollavelvoitelaitosten kokonaismerkitys sähköjärjestelmän kannalta on rajallinen. Valtaosa näistä laitoksista on pieniä, eikä niiden osuus koko sähköntuotannossa ole suuri. Esitystä varten tehtyjen ennakoarvioiden mukaan kaikkien nollavelvoitelaitosten yhteenlaskettu vaikutus sähköntuotantoon on hyvin vähäinen ja kalatalousvelvoitteiden myötä poistuvan kapasiteetin vaikutus energian hintaan olisi vain joitakin prosentin kymmenyksiä. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Strandman.

14.29 **Jaana Strandman ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministeri Merelle tästä tärkeästä esityksestä. Vesilain uudistuksessa haetaan nyt ratkaisuja ongelmaan, joka on ollut tiedossa jo pitkään. Monilta vanhoilta vesivoimalaitoksilta puuttuvat kokonaan kalatalousvelvoitteet, vaikka niiden vaikutukset vaelluskaloihin ovat merkittäviä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 51/2026 vp

Suomalaiset arvostavat puhtaita vesistöjä ja kotimaista kalaa. Kun lohi ja taimen pääsevät jälleen nousemaan jokiin, hyötyvät samalla luonto, kalastus ja matkailu. Monilla paikkakunnilla kalastusmatkailu tuo työtä ja elinvoimaa alueille.

Samalla on pidettävä huolta siitä, ettei uudistus kohtele kohtuuttomasti pieniä voimalaitoksia tai heikennä huoltovarmuutta. Vesivoimalla on tärkeä rooli sähköjärjestelmän va-kaudessa. Siksi tarvitaan järkeviä, tapauskohtaisia ratkaisuja sekä toimiva korvausmalli niille toimijoille, joille muutoksista syntyy merkittäviä kustannuksia. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mikkonen, Anna-Kristiina.

14.30 **Anna-Kristiina Mikkonen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä, että vesilain uudistaminen etenee. Tähän on ajettu ympäristöjärjestöjenkin toimesta vuosikautia, ja muun muassa SDP:llä tämä on ollut pitkään ohjelmapapereissa.

Tätä hallituksen esitystä tulee valiokuntakäsittelyssä kuitenkin arvioida erityisesti ympäristö- sekä huoltovarmuusnäkökohdista sekä arvioida, täyttääkö esitys sille asetetut tavoitteet ja mitkä ovat mahdollisuudet parantaa vielä tämän esityksen vaikuttavuutta.

Tämän hallituksen esityksen tarkoituksena on elvyttää kansallisia vaelluskalakantoja ja osaltaan siten vaalia Suomen arvokasta luontoa. Meillä Savonlinnassa on muun muassa Olavinlinnan Linnanvirtaa ennallistettu parantaaksemme muun muassa hyvin uhanalaisen järvitaimenen ja järvilohen elinolosuhteita.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Elo.

14.31 **Tiina Elo vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vaelluskalakantojen häviäminen ja ahdinko on yksi Suomen historian suurista epäonnistumisista, mitä tulee luonnon monimuotoisuuden vaalimiseen. Ajatus vesivoimalaitosten kalatalousvelvoitteista perustuu luontojärjestöjen ja vapaiden kalastajien yhteiseen aloitteeseen liki kymmenen vuoden takaa, eli tätä vesilain uudistusta ja päivitystä on odotettu pitkään, ja on suuri pettymys, että sitä on nyt hallituksen toimesta valmistelun aikana vesitetty pahasti. Lakiesitys jättää liian monta voimalaitosta uudistuksen ulkopuolelle ja tekee uusien velvoitteiden määräämisestä edelleen liian vaikeaa.

Tältä esitykseltä tosiaan odotettiin paljon, mutta jälleen näyttää siltä, että vesivoimaloiden suojeleminen on voittanut kalakantojen elvyttämisen, vaikka tässä salissa tuntuu paljon olevan tukea ja kannatusta sille, että meidän pitäisi saada meidän vaelluskalakannat elpymään. Todella toivonkin, että hallituspuolueilla on nyt valmiutta parantaa tätä esitystä vielä, kun valiokuntakäsittely alkaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Haluaako ministeri kommentoida käytyä keskustelua?

14.32 **Oikeusministeri Leena Meri:** Kiitos hyvästä keskustelusta! Tosiaan tässä edustaja Mikkonen toi esille sen, että oikeusministeriössä on hyvin pienet resurssit ja osaaminen juuri tähän alueeseen. Siellä on tosiaan ollut lunastuslainsäädäntö, ja siinä oli merkittäviä muutoksia ja selvitettävää, niin että se ei ollut mitenkään valmis, ja jos se olisi ollut, se olisi viime kaudella tuotu. Se tuotiin tällä hallituskaudella, ja sitä oli kymmenen vuotta val-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 51/2026 vp

misteltu. Olen mielestäni ministeriön kanssa onnistunut hyvin tuomaan hyvin vanhoja lakeja, joita on odotettu vuosikausia, mutta mennään siihen toiste.

Pieniä patoja koskeva hankeselvitys on vireillä tässä hyvin pienessä virkamiesvalmistelussa, mikä meillä on, ja siellä on myös kriisivalmiuteen valmistelua. He tekevät kyllä parhaansa.

Haluan sanoa tästä lainsäädännöstä ja arvioista, että tässä on haettu tasapainoa sekä ympäristöperusoikeuden että omaisuudensuojan välillä, ja muun muassa arviointineuvosto on antanut tälle erittäin hyvän arvosanan näistä erilaisista vertailuista.

Mitä tulee sitten tähän, että lunastusmahdollisuus otettiin pois tästä lainsäädännöstä, niin tämä työryhmä silloin viime hallituskaudella tosiaan esitti tällaista perustetta, ja sitten toisaalta täällä muuten monissa puheenvuoroissa tuotiin esille juuri se ajatus, että aiheuttaja maksaa. Tämä laki lähtee siitä, että aiheuttaja maksaa ja hyvin poikkeuksellisissa tilanteissa voi saada korvausta. Mutta jos täällä ajatellaan, että aiheuttaja maksaa, ja jos valtio lunastaa hyvinkin elinkaarensa loppupuolella olevia voimalaitoksia, niin onko se valtion tehtävä, miten ajatellaan? Sitten kun täällä on puhuttu paljon Ruotsista, niin en tiedä, kuinka hyvin tunnette Ruotsin järjestelmää, mutta virkamieheltä saamani tiedon mukaan Ruotsissa kahdeksan suurta energiayhtiötä on kerännyt kymmenen miljardia kruunua rahastoon, jonka varat on tarkoitus käyttää vesivoimalupien tarkistamisesta aiheutuvien kustannusten kattamiseen, ja yksittäisen laitoksen luvan tarkistamisesta aiheutuvista kustannuksista rahasto voi rahoittaa 85 prosenttia. Niin että Ruotsissa, vaikka on tiukempia, heillä on keksitty tämmöinen yhteisvastuullinen ajatus, rahasto, mitä meillä on liikennevakuutusissa ja muissa. Ei minusta huono idea pohdittavaksi.

En tässä nyt mitään sen erikoisempaa sano, että hallitus ajaisi, vaan ihan henkilökohtaisesti pohdin, että tässä olisi esimerkiksi yksi ratkaisu, koska tässä taloudellisessa tilanteessa valitettavasti tässä lyövät kaksi perusoikeutta käsille. Totta kai kalojen ja vaelluskalojen suojeleminen on todella tärkeää, ja niitä ei voi enää palauttaa, mutta ne taloudelliset realiteetit ovat myöskin, että ei valtio voi kaikkia näitä kymmeniä ja kymmeniä lunastaa. Tässä on haettu tasapainoa, ja voin vakuuttaa, että tässä on käyty paljon keskustelua ja tätä ei ole tehty oikeastaan kenenkään ehdoilla. Kukaan taho ei ole tähän mielestäni täysin tyytyväinen, kun puhutaan etujärjestöistä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille. — Nyt mennään puhujalistan. Edustaja Pitko.

14.35 Jenni Pitko vihr: Arvoisa puhemies! Vesilakia on tosiaan aiottu pitkään päivittää, jotta niille vesivoimalaitoksille, joilla ei aikaisemmin ole ollut lainkaan kalatalousvelvoitetta, saataisiin sellaiset viimein. Hallitusohjelmassa hallitus näin aikoi tehdäkin, mutta jostain syystä tämä lakiesitys on vesittynyt matkan varrella, ja on nyt täysin hampaaton. Itse ajattelen, että tällaista lakia, joka pääasiassa sementoi tämän nykytilan, eli että nämä nollavelvoitelaitokset voivat edelleenkin kerätä voittoa ilman näitä kalatalousvelvoitteita ja ilman saastuttajaa maksaa tai aiheuttajaa maksaa -periaatetta, ei olisi kannattanut edes tuoda eduskuntaan.

Suomessa on nykyisellään suurilla ja keskisuurilla laitoksilla jo kalatalousvelvoitteet, ja toki moni niistäkin kyllä vaatisi päivittämistä tähän päivään, mutta nämä velvoitteet puuttuvat kokonaan näiltä pieniltä laitoksilta. Nämä laitokset ovat usein alle 0,1 megawatin laitoksia. Niitä arvioidaan olevan 145 kappaletta. Ne ovat siis todella pieniä teholtaan. Niiden

Pöytäkirjan asiakohta PTK 51/2026 vp

merkitys meidän sähköjärjestelmän säätökykyyn on aivan, jopa olematon, jos mietitään kokonaisuutta. Sen sijaan vaelluskaloille niiden padot aiheuttavat merkittäviä nousuesteitä, ja kyllä, niitä vaelluskaloja voidaan palauttaa, hyvä ministeri, mikäli niille luodaan suotuisat elinolosuhteet. Osa vaelluskalakannoista on toki jo kuollut sukupuuttoon, kuten oman kotijokeni, Kemijoen alkuperäinen luonnonmukainen lohikalakanta, mutta paljon on vielä palautettavissa ja elvytettävissä.

Tässä esityksessä annetaan viranomaiselle kyllä periaatteessa mahdollisuus liittää lupaan määräys kalatalousvelvoitteista tai määräys liittyen kalatalousmaksuun. Ongelma kuitenkin on, että laki ei aseta velvoitetta tai aikataulua tarkastella näitä lupia. Kun me hyväksymme tai jos hyväksymme tämän lain, se ei vielä velvoita yhtään mihinkään, ja me emme tiedä, tuleeko näitä velvoitteita tulemaan laitoksille lainkaan. Kuten kuulumme tässä salissa, tämän arvion mukaan, joka on siis vain arvio, menisi noin 40 vuotta saada nämä velvoitteet kaikkiin voimaloihin, siis 40 vuotta, kun nämä voimalat ovat jo kymmeniä vuosia tahkonneet rahaa omistajilleen luonnon kustannuksella. Tässä laissa myös sanotaan, että nämä määräykset, mitä kalatalousviranomainen voisi antaa, eivät saisi olla kohtuuttomia, jopa niin, että valtio voi joutua maksamaan korvauksia näistä aiheutetuista toimenpiteistä. Eli niille laitoksille, jotka ovat hyötäneet siitä vuosikymmenien aikana, että heillä ei ole ollut mitään velvollisuuksia, nyt valtio on maksamassa korvauksia. Kun tässä esityksessä sanotaan samaan hengenvetoon, että kalatien tai ohitusuoman toteuttaminen on käytännössä mahdotonta monille näistä laitoksista, voimme vain kuvitella, kuinka paljon vaikutusta tällä lailla on.

Valtion maksamia korvauksia tulisi mielestäni käyttää vain ja ainoastaan näiden vähämerkityksellisten patojen purkamiseen. Tässä esityksessä ei kuitenkaan esitetä valtiolle mahdollisuutta lunastaa näitä pieniä vesivoimalaitoksia omistukseensa ja purettavaksi, mikä olisi järkevää ja nimenomaan tehokasta rahankäyttöä suhteessa saataviin hyötyihin. Korvausten maksaminen tuntuu käsittämättömältä julkisen rahan käytöltä tässä taloudellisessa tilanteessa, varsinkin kun otetaan huomioon, että nämä luvanhaltijat ovat todellakin vuosikymmenien aikana hyötäneet taloudellisesti vailla näitä velvollisuuksia.

Arvoisa puhemies! Nyt annettu esitys on merkittävä takapakki hallituksen alkuperäiseen luonnokseen tästä laista ja myöskin sille asetettuihin tavoitteisiin. Aiemmin luonnosvaiheessa esitys oli vielä kelvollinen. Sillä olisi ollut varmasti positiivisia vaikutuksia kalakantoihin. Miksi emme saaneet sitä esitystä tänne saliin? Miksi meillä on siitä esityksestä merkittävästi vesitetty esitys nyt salissa? Lausuntokierroksen jälkeen tapahtui jotakin. Kenties vesivoimayhtiöt ovat saaneet tahtonsa läpi hallituksessa jälleen kerran, ja tämä uusi esitys todellakin pikemminkin betonoi nykytilan, sillä todelliset työkalut viranomaisilta nykytilan muuttamiseksi tulevat puuttumaan. Kysynkin: miksi hallitus edes uudistaa lain, jos sillä ei haluta olevan mitään todellisia vaikutuksia?

Arvoisa puhemies! Vesivoima on ajanut maamme vaelluskalakannat todella pahaan ahdinkoon. Suomi oli ennen vesivoiman tuloa kalastajien paratiisi, kalojen paratiisi. Isot lohijoet elättivät perheitä. Merkittävä osa kulttuuriperinnöstämme liittyy jokiin ja virtavesiin. Vaelluskalojen katoaminen on paitsi katastrofi luonnolle myös syvä, traumaattinen jälki monissa paikallisyhteisöissä. Tekemätöntä ei saa tietenkään tekemättömäksi. Osa vaelluskalakannoista on jo kuollut sukupuuttoon, mutta osa sinnittelee edelleen. Meillä olisi ollut nyt mahdollisuus tässä vesilaissa korvata näitä menetettyjä menetyksiä, jättää jälkeemme jotain hyvää.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 51/2026 vp

Tiedän, että hallituksessa on myös kalastuksen ystäviä. Esimerkiksi pääministeri Petteri Orpo on vapaa-ajallaan aktiivinen kalastaja, mutta kun tätä tilannetta katsoo, herää kysymys: miksi tälle hallitukselle vesivoimalobbaus painaa jälleen kerran vaakakupissa enemmän kuin luonnon elinvoima? Kukaan tätä lakia kannattava ei voi kyllä mennä kalaan ensi kesänä hyvällä omallatunnolla.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

14.41 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Käsittelemme nyt hallituksen esitystä vesilain muuttamisesta. Sen keskeinen tavoite on mahdollistaa kalatalousvelvoitteiden ja maksujen liittäminen myös niin sanottuihin nollavelvoitelaitoksiin. Tällä uudistuksella pyritään parantamaan vaelluskalakantojen tilaa ja samalla tukemaan luonnon monimuotoisuutta. Mielestäni kyse ei kuitenkaan ole vain vaelluskaloista ja luonnosta vaan on yhtä tärkeää tarkastella esitystä myös huoltovarmuuden näkökulmasta.

Arvoisa puhemies! Huoltovarmuutta silmällä pitäen tämä esitys on tasapainoinen ja vastuullinen. Vesivoima on Suomen sähköjärjestelmässä keskeinen tuotantomuoto. Se tarjoaa säätökykyä, tukee sähköjärjestelmän käyttövarmuutta ja on siksi tärkeä osa kansallista huoltovarmuutta. Erityisesti häiriötilanteissa vesivoiman merkitys korostuu. Samalla on kuitenkin todettava, että nollavelvoitelaitosten kokonaismerkitys sähköjärjestelmän kannalta on hyvin rajallinen. Valtaosa näistä laitoksista on pieniä, eikä niiden osuus koko sähköntuotannosta ole suuri. Esitystä varten tehtyjen ennakoarvioiden mukaan kaikkien nollavelvoitelaitosten yhteenlaskettu vaikutus sähköntuotantoon on hyvin vähäinen ja kalatalousvelvoitteiden myötä poistuvan kapasiteetin vaikutus energian hintaan olisi vain joitakin prosentin kymmenesosia. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että esitys ei vaaranna Suomen huoltovarmuutta.

Arvoisa puhemies! Vaaran sijaan tämä esitys voi parhaimmillaan tukea huoltovarmuutta. Sen vahvuus on siinä, että se ottaa huomioon sekä ympäristötavoitteet että energiahuollon tarpeet. Lainsäädäntöön sisältyy nimenomaan vaatimus siitä, että päätöksenteossa huomioidaan laitoksen merkitys sähköntuotannolle ja sähköjärjestelmän käyttövarmuudelle sekä mahdollisuus myös arvioida vaikutuksia huoltovarmuuteen. Tämä varmistaa, että sähköjärjestelmän kannalta keskeiset laitokset tunnistetaan ja niiden toimintaedellytykset turvataan.

Lisäksi esityksessä on huomioitu kohtuullisuus. Kalatalousvelvoitteista ei saa aiheutua luvanhaltijalle kohtuuttomia kustannuksia suhteessa saavutettavaan hyötyyn, ja luvanhaltijalla on oikeus korvaukseen, jos velvoitteesta aiheutuu merkittävää vesivoiman menetyksestä johtuvaa taloudellista haittaa. Nämä mekanismit turvaavat osaltaan energiantuotannon jatkuvuutta ja vähentävät riskiä siitä, että tuotantokapasiteettia poistuisi hallitsemattomasti käytöstä.

Vaikka esityksen valtakunnallinen vaikutus on pieni, yksittäisillä laitoksilla voi olla paikallista merkitystä. Siksi tapauskohtainen harkinta on tärkeä osa tätä uudistusta.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys osoittaa, että ympäristönsuojelua ja huoltovarmuutta ei tarvitse asettaa vastakkain vaan on mahdollista toteuttaa molemmat tavoitteet samanaikaisesti. Se on myös Suomen etu. Esitys päivittää vanhentunutta säätelyä vastaamaan nykyisiä ympäristö- ja EU-velvoitteita mutta tekee sen tavalla, joka ottaa huomioon energijärjestelmän toimivuuden ja yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 51/2026 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Tähän varattu aika alkaa olla loppumassa. Myönnän vielä minuutin puheenvuoron ministeri Merelle ja sen jälkeen keskeytämme keskustelun. — Ministeri Meri, olkaa hyvä.

14.46 **Oikeusministeri Leena Meri:** Kiitos, arvoisa puhemies! Hieman jää epäselväksi nyt, kun täällä on puhuttu, että on tärkeää, että elinkeinonharjoittaja maksaa ja haittaaja maksaa, ja sitten toisaalta on vaadittu, että valtion pitäisi lunastaa näitä maita, ja se maksaisi valtiolle. Silloinhan se ei olisi niin, että tämä harjoittaja maksaa. Tässä ei ole mitään muuta kuin se, että hyvin poikkeuksellisissa tilanteissa voi saada korvauksen, eli tämä lähtee nimenomaan aiheuttaja maksaa -periaatteesta, ja puheenvuoroissa tuotiin minusta hieman vääristyneesti tätä asiaa esille.

Nyt muistutan: Nykyisin ei voida asettaa näitä velvoitteita nollavelvoitelaitokselle lähökohtaisesti ilman haltijan suostumusta, ja tällä mahdollistetaan, että elinvoimakeskus voi tätä tehdä. Se on kalatalousasiantuntija, ja en minä nyt siitä lähde, että viranomainen ei hoida jatkossa näitä tehtäviä, kun täällä sanotte, että tämä on aivan hampaaton ja aivan turha lainsäädäntö.

Nyt kuitenkin muistutan, että tässäkin vaikeassa tilanteessa Orpon ja Purran hallitus tuo tämänkin esityksen. En haluaisi olla ikävä, mutta te ette saaneet viime kaudella, vihreät, tätäkään tuotua. Tässä on haettu tasapainoa. [Puhemies koputtaa] Tässä ei ole kenenkään lauluja lauleltu, vaan suomalaisten etua.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille. — Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään, ja asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 14.48.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 18.02.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 3 käsittelyä. — Siellä ensimmäinen puheenvuoro, edustaja Honkasalo, poissa, edustaja Strandman poissa. — Edustaja Heikkinen paikalla. Olkaa hyvä.

18.02 **Janne Heikkinen kok:** Arvoisa puhemies! Meritaimen ei kude meren suulla. Se nousee sivujokiin, pieniin puroihin, kaukaisille latvavesille, joskus satoja kilometrejä sisämaahan. Siellä se kutee, siellä meritaimenen poikaset kasvavat, ja sieltä ne laskeutuvat takaisin merelle, tai ainakin ne yrittävät. Liian usein matkalla on pato tai voimalaitos, joka tuottaa sähköä vain yhteen lähikauppaan tunnissa, ja se katkaisee meritaimenen elinkieron kokonaan. Tästä on kyse tänään.

Yleensä suomalainen oikeusjärjestys tunnistaa periaatteen, josta harvat ovat eri mieltä: aiheuttaja maksaa — ei valtio, ei luonto, ei naapuri, vaan aiheuttaja. Osa vesivoiman tuottajista kantaa tämän vastuun jo nyt. Ne avaavat luonnonmukaisia ohitusuomia, rakentavat kalateitä, osallistuvat kunnostushankkeisiin, mutta osa ei tee mitään, koska laki on antanut myöten. Tämä epätasa-arvo ei palvele ketään, ei luontoa, ei niitä yhtiöitä, jotka ovat toimi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 51/2026 vp

neet vastuullisesti, eikä myöskään niitä latvavesialueen omistajia, joiden oikeus vapaaseen virtaavaan vesistöön on vuosikymmeniä sivuutettu.

Arvoisa puhemies! Olen saanut itse olla mukana useissa hankkeissa, jotka ovat tähdenneet vaelluskaloille parempiin olosuhteisiin. Eräs niistä oli Kuusamon Kuusinkijoen voimalaitoksen ostaminen pois käytöstä, jolloin vesi ohjattiin voimalaitoskanavasta takaisin vanhaan jokiuomaan. Se uoma ei ollut kadonnut, se oli metsittyneenä kasvien peitossa odottamassa, ja kun se ennallistettiin, vesi löysi sen uudelleen. Tämä on tärkeä huomio myös lainsäädännöllisesti: monessa paikassa voimalaitoskanavan rinnalla on yhä maastossa jääne alkuperäisestä jokiuomasta. Se ei välttämättä aina näy kartalla, se saattaa näyttää ojalta tai tiheiköltä, mutta se on siellä, ja se voidaan avata, jos omistaja on siihen halukas tai heidät velvoitetaan siihen. Se on konkreettisin esimerkki siitä, mitä tarkoittaa luonnonmukainen ratkaisu: ei betonia, ei teknistä kalatietä, vain vesi, joka palaa omalle reitilleen. Tämä vaatii tahtoa, ja se on mahdollista.

Arvoisa puhemies! Tahtoa on tässä asiassa todellakin tarvittu. Vielä Kataisen hallituksen aikaan virtavesi- ja vaelluskala-aktivistit joutuivat puolustamaan kestävästä merikalastuksesta. Silloisen hallituksen linjalla pyrittiin neuvottelemaan Itämerelle korkeampia kalastuskiintiöitä kuin mitä komission tieteellinen neuvonanto olisi edellyttänyt. Luonto oli neuvoteltavissa, ei itsessään arvo. Sipilän hallituksen aikaan vastaavasti flirttailtiin ajatuksella purkaa koskiensuojelulaki lisävesivoiman rakentamiseksi, onneksi se kaatui kokoomuksen vastustuksesta. Rinteen—Marinin vasemmistohallituksen aikaan tämä sama vesilain päivitys oli kirjattuna kyllä lainsäädäntösuunnitelmiin, ja sitä selviteltiin ministeriössä. Eduskuntaan se ei koskaan ehtinyt. Sitä lykättiin ja lykättiin ja lykättiin, kunnes se kuoli pystyyn.

Lokakuussa 2024 Euroopan komissio käynnisti Suomea vastaan rikkomusmenettelyn — ei huomautusta, vaan rikkomusmenettelyn. Komissio katsoi, että Suomi on laiminlyönyt vesipolitiikan puitedirektiiviä velvoitteiden osalta, kun se ei ollut tarkastanut vesilupia. Onneksi tämä hallitus nyt ohjelmassaan neuvotteli Säätytalolla kirjausten: hallitus päivittää vesilakia siten, että nollavelvoitelaitoksille voidaan asettaa kalatalousvelvoitteita. Olin itse mukana neuvottelemassa tuota kirjausta, ja nyt olemme täällä salissa käsittelemässä tätä esitystä, joka toteuttaa kirjausta, mutta harmikseni varsin puutteellisesti.

Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä on yksi sana, joka kietoo ympärilleen kaiken. Se sana on kohtuuton. Lakiesitys sanoo siis, että kalatalousvelvoite ei saa aiheuttaa luvanhaltijalle kohtuuttomia kustannuksia. Kohtuuttomuutta aiotaan arvioida laitoksesta odotettavissa olevien taloudellisten hyötyjen perusteella. Nähdäkseni arviointiin tulisi ottaa myös tasapainottava näkökulma. Yksittäinen laitos on saattanut tuottaa jo vuosikymmenien ajan taloudellista hyvää ilman luonnon kunnioittamista. Vertailun vuoksi on sanottava, että Ruotsissa tehtiin vuonna 2019 päinvastainen valinta: siellä toiminnanharjoittajan oikeus saada korvausta luvan tarkistamisesta poistettiin kokonaan. Ruotsi päätti, että ympäristövastuu ei ole neuvottelukysymys. Valitettavasti tässä kotimaisessa esityksessä ei mennä samaan. Kyse on poliittisesta valinnasta, joka tehtiin valmistelussa, ja se suosii niitä, jotka ovat jo vuosikymmeniä pelanneet aikaa.

Eikä siinä vielä kaikki, esitys menee vielä tätäkin pidemmälle: jos kalatalousvelvoite vähentää vesivoiman tuottoa olennaisesti, valtio maksaa yhtiölle korvausta. Veronmaksajat siis korvaavat vesivoimayhtiölle sen, että yhtiö joutuu noudattamaan ympäristölakia. Tämä on aivan järjetöntä. Tämä on kaiken talousajattelun perusteiden vastaista. Voitot olisivat yksityisiä, mutta ulkoishaitat, ne ympäristövahingot, joita on kerrytetty vuosikymmenien

Pöytäkirjan asiakohta PTK 51/2026 vp

ajan ilman kalatalousvelvoitteita, muuttuvat yhtäkkiä julkisiksi, yhteiskunnan maksettaviksi. Mitä pidempään luvanhaltija on hyötynyt vesivoimasta ilman kalatalousvelvoitteita, sitä korkeammaksi sallittujen kustannusten raja tulisi asettaa, ei matalammaksi. Tämä olisi oikeudenmukainen periaate, ja se ei valitettavasti nyt tässä laissa näy.

Aiheuttaja maksaa -periaate ei tarkoita sitä, että aiheuttaja maksaa, mutta jos se tuntuu liian kalliilta, valtio korvaa erotuksen. Se tarkoittaa sitä, että aiheuttaja kantaa vastuunsa kokonaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kontu.

18.09 Mauri Kontu kesk: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä oleva esitys on tärkeä ja ajan-kohtainen. Vaelluskalakantojen heikko tila on ollut pitkään tiedossa, ja niiden elinolosuhteiden parantaminen on välttämätöntä, jos haluamme turvata vesiluontomme monimuotoisuuden myös tuleville sukupolville. Keskusta pitää hyvänä sitä, että lainsäädäntö päivitetään vastaamaan tätä tarvetta ja että myös niin sanottuihin nollavelvoitelaitoksiin voidaan jatkossa kohdistaa kalatalousvelvoitteita. Samalla on kuitenkin muistettava kokonaisuus: vesivoima on Suomelle strategisesti merkittävä energiamuoto. Se on kotimaista, uusiutuva ja ennen kaikkea tärkeä osa sähköjärjestelmämme säätökykyä ja huoltovarmuutta. Siksi on välttämätöntä, että mahdollisia uusia velvoitteita tarkastellaan huolellisesti ja että niiden vaikutukset sähköntuotantoon ja järjestelmän toimintavarmuuteen arvioidaan realistisesti.

Arvoisa puhemies! Keskustalle keskeinen periaate tässä asiassa on kohtuullisuus ja ennakoitavuus. Luvanhaltijoiden oikeusvarmuutta ei saa vaarantaa. Investoinnit vesivoimaan ovat pitkäjänteisiä, ja toimijoiden on voitava luottaa siihen, että sääntely-ympäristö ei muutu ennakoimattomasti tai kohtuuttomasti. Onkin tärkeää, että esitykseen sisältyvät mekanismit, jotka rajaavat kohtuuttomia velvoitteita ja mahdollistavat korvaukset tilanteissa, joissa toiminnan edellytykset oleellisesti heikkenevät. Pidämme hyvänä myös sitä, että päätöksenteko säilyy tapauskohtaisena. Vesistöt, voimalaitokset ja niiden vaikutukset ovat erilaisia eri puolilla Suomea, kuten tiedämme. Siksi ei ole tarkoituksenmukaista rakentaa jäykkää, kaikille samanlaista mallia. Sen sijaan tarvitaan harkintaa, jossa punnitaan sekä ympäristön tila että elinkeinotoiminnan edellytyksiä.

Arvoisa puhemies! Haluan nostaa esiin myös alueellisen näkökulman. Vesivoimalaitokset sijaitsevat usein paikkakunnilla, joilla niillä on merkittävä rooli elinvoiman, työllisyyden ja verotulojen kannalta, mutta samaan aikaan juuri näillä alueilla vesiluonnon tila ja kalakannat ovat osa paikallista identiteettiä ja virkistysmahdollisuuksia. Siksi on erityisen tärkeää löytää ratkaisuja, jotka vahvistavat molempia, sekä alueellista elinvoimaa että luonnon tilaa. Tässä suhteessa kalateiden rakentaminen ja muut ratkaisut voivat parhaimmillaan tuoda myös uusia mahdollisuuksia esimerkiksi matkailuun ja vapaa-ajankalastukseen. Nämä myönteiset vaikutukset syntyvät kuitenkin aikaa myöten, ja siksi uudistusten on syytä edetä hallitusti ja pitkäjänteisesti.

Arvoisa puhemies! Myös keskusta kiinnittää huomiota viranomaisten resursseihin. Elinvoimakeskusten rooli on keskeinen koko prosessin toimivuuden kannalta. Jos resursseja ei ole riittävästi, vaarana on, että käsittely venyy ja kohdentuu epätasaisesti. Tämä ei ole kenenkään etu. Siksi on tärkeää huolehtia siitä, että uudistukselle luodaan toimivat edellytykset myös käytännössä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 51/2026 vp

Lopuksi, arvoisa puheenjohtaja: Tämä esitys voi olla hyvä askel kohti tasapainoisempaa vesivarojen käyttöä. Kun luonnonsuojelu, energiantuotanto ja alueellinen elinvoima sovitaan yhteen kestäväällä tavalla, saavutamme parhaat tulokset. Keskusta haluaa rakentaa tätä tasapainoa maltillisesti ja oikeudenmukaisesti koko Suomea ajatellen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Elo.

18.14 **Tiina Elo vihr:** Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on kauan odotettu vesilain uudistus, jonka taustalla on luontojärjestöjen ja vapaa-ajankalastajien ajatus siitä, että vesivoimalaitokset velvoitetaan mahdollistamaan vaelluskalojen nousu voimalaitoksen ohi esimerkiksi kalateillä. Suuri osa Suomen virtavesistä on vuosikymmenten aikana valjastettu tuottamaan vesivoimaa, ja se on tapahtunut vesiluonnon ja vaelluskalojen kustannuksella. Vaelluskalakantamme ovat voimakkaasti taantuneet, ja edellytys niiden elpymiselle on, että kalat pääsevät nousemaan jokiin, kutemaan myös niissä joissa, joihin on rakennettu vesivoimaa. Tällä hetkellä Suomessa on edelleen lukuisia vesivoimaloita, joilla ei ole lainkaan velvoitetta turvata vaelluskalojen kulkua ja kalakantojen elinvoimaa.

Tämä hallituksen esitys vesilain päivittämiseksi koskee siis pitkäaikaista tavoitetta vaelluskalojen noususteiden poistamiseksi. Tarkoituksena on ollut mahdollistaa kalatalousvelvoitteiden lisääminen myös vanhoihin vesivoimalupiin, siis esimerkiksi velvoite kalateiden rakentamiseen tai muihin toimiin, joilla kalojen luontainen elinkierto voidaan turvata.

Tätä vesilain päivitystä on todella odotettu pitkään, ja onkin suuri pettymys, että sitä on Orpon hallituksen toimesta valmistelun aikana vesitetty pahasti eikä se tule parantamaan vaelluskalojen ahdinkoa. Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi joko uusi kalatalousvelvoite, kalatalousmaksu tai näiden yhdistelmä sellaiselle vesivoimalaitokselle, johon näitä ei nykytilassa sisälly. Lakiesitys jättää liian monta voimalaitosta uudistuksen ulkopuolelle, Suomen luonnonsuojeluliiton arvion mukaan noin 150 voimalaa. Esityksessä uusien velvoitteiden määrittämisestä tehdään myös edelleen liian vaikeaa. Tässä on nyt selvästi käynyt niin, että luonto ja vaelluskalat jäävät jälleen kerran energiayhtiöiden etujen jalkoihin. Keskeinen ongelma on, että tämä laki ei velvoita mihinkään eikä vaellusteiden poistamiselle ole asetettu mitään aikataulua. Ympäristövaliokunnan puheenjohtaja Jenni Pitko totesi täällä aiemmin ansiokkaassa puheenvuorossaan, että näin vesitetyssä muodossa lakia ei olisi kannattanut eduskuntaan lainkaan tuoda. Suomen luonnonsuojeluliiton kannanoton mukaan myös lakia käyttävät kalaviranomaiset ovat sitä mieltä, että tällä lakiesityksellä ei saada voimalapatoihin kalateitä eikä patoja purettua.

Hallituksen esityksen suurin heikkous on, että jatkossakaan kalateiden rakentamista ei voida määrätä pienten voimaloiden kalatalousvelvoitteisiin. Velvoitteiksi voitaisiin määrätä vain kalatalousmaksu tai kalanistutus, joilla ei mahdollisteta uhanalaisen vaelluskalakannan lisääntymistä. Huomionarvoista on, että monilla pienillä, vanhoilla voimaloilla on nykyään vain vähäinen merkitys sähköntuotannolle mutta suuret haitalliset vaikutukset jokiluontoon ja uhanalaisiin vaelluskaloihin. On myös arvioitu, että kalateiden rakentamisella olisi vain pieni vaikutus vesivoimalla tuotetun energian määrään, eikä aiheuttaja maksaa-periaate tässä myöskään toteudu. Kyllä lähtökohdan tulee olla, että mikäli vesivoimalaitos aiheuttaa vahinkoa uhanalaisille kalakannoille, kalatien rakentamisen kustannukset kuuluvat yhtiölle, eivät valtiolle.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 51/2026 vp

Arvoisa puhemies! Pääministeri Orpo on tunnettu kalastusharrastuksestaan, mutta niin vain vesivoimaloiden suojelu voitti vaelluskalakantojen elvyttämisen. Tämä on todella suuri pettymys luonnon ystäville. Tässä salissa on tänäänkin kuultu hyviä, tärkeitä puheenvuoroja siitä, miten tärkeä merkitys vaelluskalannoilla on paitsi luonnon monimuotoisuudelle myös virkistykselle ja kalastukselle ja myös matkailuelinkeinolle. Sen takia olisi suonut hallituksen tuovan tänne esityksen, joka todella parantaa näiden vaelluskalakantojen asemaa ja tilannetta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen, Anna-Kristiina.

18.18 Anna-Kristiina Mikkonen sd: Arvoisa puhemies! Vesilain uudistamista on edistetty vuosikaudet niin ympäristöjärjestöjen kuin puolueiden toimesta. On hyvä, että asia nyt etenee. Toki lainvalmistelusta on nytkin kuulunut kritiikkiä. Valiokuntakäsittelyssä tulee arvioida esitystä niin ympäristö- kuin huoltovarmuusnäkökohdista sekä arvioida ylipäätään, täyttääkö esitys sille asetetut tavoitteet ja mitkä ovat mahdollisuudet parantaa tämän esityksen vaikuttavuutta. Tämän hallituksen esityksen perimmäisenä tarkoituksena on elvyttää kansallisia vaelluskalakantoja ja osaltaan vaalia Suomen arvokasta luontoa. Esityksen tavoitetta vaelluskalakantojen elvyttämisestä ja palauttamisesta voi sinänsä pitää lähtökohdiltaan kannatettavana. Vaelluskalojen elinolosuhteiden lisäksi esitystä on peilattava niin energiahuoltoon, huoltovarmuuteen, elinkeinotoimintaan, yksityisen omaisuuden suojaan kuin muihin ympäristö- ja suojeluarvoihin.

Arvoisa puhemies! Sikäli mikäli esittelevä ministeri olisi ollut paikalla, olisin tiedustellut, mikä mahtaa olla Palokin tilanne. Me kaikki tiedämme, että Orpon hallituksen hallitusohjelmassa on ohjelmakirjaus siitä, että Heinäveden Palokin koskien vapauttaminen ja ennallistaminen vaelluskalojen pelastamiseksi tehtäisiin. Tämä kysymys jäänee tältä illalta vaille vastausta.

Arvoisa puhemies! Meillä Savonlinnassa Olavinlinnan Linnanvirtaa on erityisesti ennallistettu ja kunnostettu. Kunnostuksen perimmäisenä tavoitteena on parantaa uhanalaisen järvitaimenen sekä erittäin uhanalaisen järvilohen elinolosuhteita. Tarkoituksena on tehdä Olavinlinnan Linnanvirrasta Saimaan vaelluskaloille erityinen lisääntymisalue, joka on keskiseltä Saimaalta puuttunut. Lainatakseni Saimaan lohikalojen ystävät ry:n puheenjohtajaa Pekka Huupposta totean tähän loppuun: ”Jokainen ennallistettu kohde on tärkeä, oli se missä päin Saimaata tahansa. Ennallistetut kohteet antavat lajeille mahdollisuuden säilyä.”

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Skinnari poissa. — Edustaja Heikkinen paikalla.

18.21 Janne Heikkinen kok: Arvoisa puhemies! Vielä täydennän äskeistä puheenvuoroani siten, että esityksessä on todella kolmaskin puute olemassa, eli tämä hallituksen esitys ei määrittele kalatalousvelvoitteiden toteuttamistapojen keskinäistä järjestystä. Tämmöisen järjestyksen luominen lakiin olisi ollut tarpeen. Näkisin, että prioriteettijärjestyksen tulisi olla se, että ensisijaisesti suositaan aina luonnonmukaisia ohitusuomia, sitten vasta teknisiä kalateitä, kolmanneksi voidaan harkita sitten kalataloudellisia kunnostuksia ja vasta viimesijaisena näitä istutuksia. Näistähän toki kalatalousviranomainen, joka läh-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 51/2026 vp

tee tätä lupaa päivittämään, tekee sen arvion, mikä on kulloiseenkin paikkaan asianmukaista, mutta en katso riittäväksi sitä, että tässä lakiin ei ole kirjattu selkeästi tällaista ensisijaisuusjärjestystä. Toki ymmärrän sen, että paikkakuntaakohtaisesti voi näitä poikkeuksiakin sitten viranomaisen tehdä, mutta laissa olisi ollut syytä tämä tahtotila selkeämmin ilmaista.

Mitä tulee edustaja Mikkosen kysymykseen Palokista, niin sen verran markkinatalouden perusteita me varmaan jokainen ymmärretään, että vaikka hallituksella on tahto ostaa, niin jos ei omistajalla ole halua myydä, niin silloin ollaan konkelossa. Näin ollen varmaan terveiset veisin sinne omistajakuntien suuntaan, että yhtiökokouksissa haluttaisiin ilmaista yhä tiukempi kanta siitä, että halutaan tulla puolivälinkrouviin vastaan hallitusta tässä asiassa. Meillä on hallituksen investointiliitteessä neuvoteltuna määrärahatkin siihen Palokin hankkimiseen. Valtioneuvostoon en toki kuulu, mutta sen ohjelmaa sen verran tarkkaan olen lukenut, että ymmärrän, että nämä määrärahat kyllä ovat varattuna, jos omistajalla tahtoa vain on myydä.

Se, mitä olen ihmetellyt tässä keskustelun aikana näissä lukuisissa vihreiden puheenvuoroissa, on se, että he toistuvasti mainitsevat, että tällä esityksellä ei tuotaisi yhtään uutta kalatietä. No, näinhän asia minun ymmärtääkseni ei ole, koska jos kalatalousviranomaisen hakee vesiluvan päivitystä, niin nämä kalatalousvelvoitteet käsitteenä sisältävät myös kalatietä. Se, mihinkä kohteeseen kalatalousviranomaisen hakee minkäkinlaista ratkaisua sen vaelluskalaongelman ratkaisemiseen, jää sitten myöhempään harkintaan, mutta kyllä tämä minun mielestäni antaa sen oikeudellisen mahdollisuuden siihen, että edellytetään kalatien rakentamista.

Meillähän on jo nyt kokemusta jo olemassa olevalta lainsäädäntökaudelta siitä, että kalatalousviranomaisen on hakenut muutoksia näihin velvoitteisiin pohjoisen isojen jokien osalta. Tämähän oli merkittävä päätös, että Kemijoen ja Iijoen osalta kalatalousvelvoitteita nimenomaan viranomaislähtöisesti haluttiin lähteä tiukentamaan, ja se on aiheuttanut nyt mielenkiintoisiakin ketjureaktioita pohjoisessa. Minulla on sen verran luottamusta viranomaisten harkintakykyyn jatkossakin, että he tämän uuden lain myötä kykenisivät sitten myös näitä energiantuotannoltaan vähämerkityksellisiä voimaloita päivittämään vesilupien osalta. Totta kai on varmistettava se, että viranomaisresursseja on riittävästi, niin että heillä on aikaa tehdä näitä hakemusmuutoksia.

Toinen asia, mitä ehkä ihmettelen, on tietysti se, kun sanotte vihreissä, että tässä kestää niin tavattoman kauan, jopa vuosikymmeniä, [Puhemies koputtaa] mutta ei kai se ole mikään syy olla aloittamatta, että jossakin asiassa kestää kauan.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ympäristövaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja maa- ja metsätalousvaliokunnan on annettava lausunto.